

Δαμάζοντας το φως

Απλές, καθημερινές εικόνες μπορούν να μπειραπούν σε θαυμάσια έργα τέχνης. Το φως είναι ένας σύμμαχος, που πρέπει όμως να “εξημερωθεί” από την τέχνη της φωτογραφίας.

Ηθοποιός σημαίνει φως, όπως έλεγε παλαιότερα και ο Κάρολος Κουν. Το φως όμως είναι ποητικά παραπάνω, κυρίως για τη φωτογραφία. Από την ίδια την ετυμολογία της λέξης “φωτογραφία” γίνεται αντιληπτό πως η ενασχόληση αυτή έχει να κάνει αποκλειστικά με το φως. Πιο σωστό επομένως θα ήταν αν λέγαμε “φωτογραφία σημαίνει φως”.

Το φως παίζει διπλό ρόλο στην τέχνη της φωτογραφίας. Εν πρώτοις, είναι ο καθοριστικός παράγοντας που επιτρέπει την έκθεση ενός αισθητήρα, και παλαιότερα ενός φιλμ ή μιας πλάκας, μέσω του οποίου θα αποτυπωθεί το είδωλο στη φωτογραφική μηχανή. Τη διαδικασία της έκθεσης την έχουμε αναλύσει στο παρελθόν, επομένως

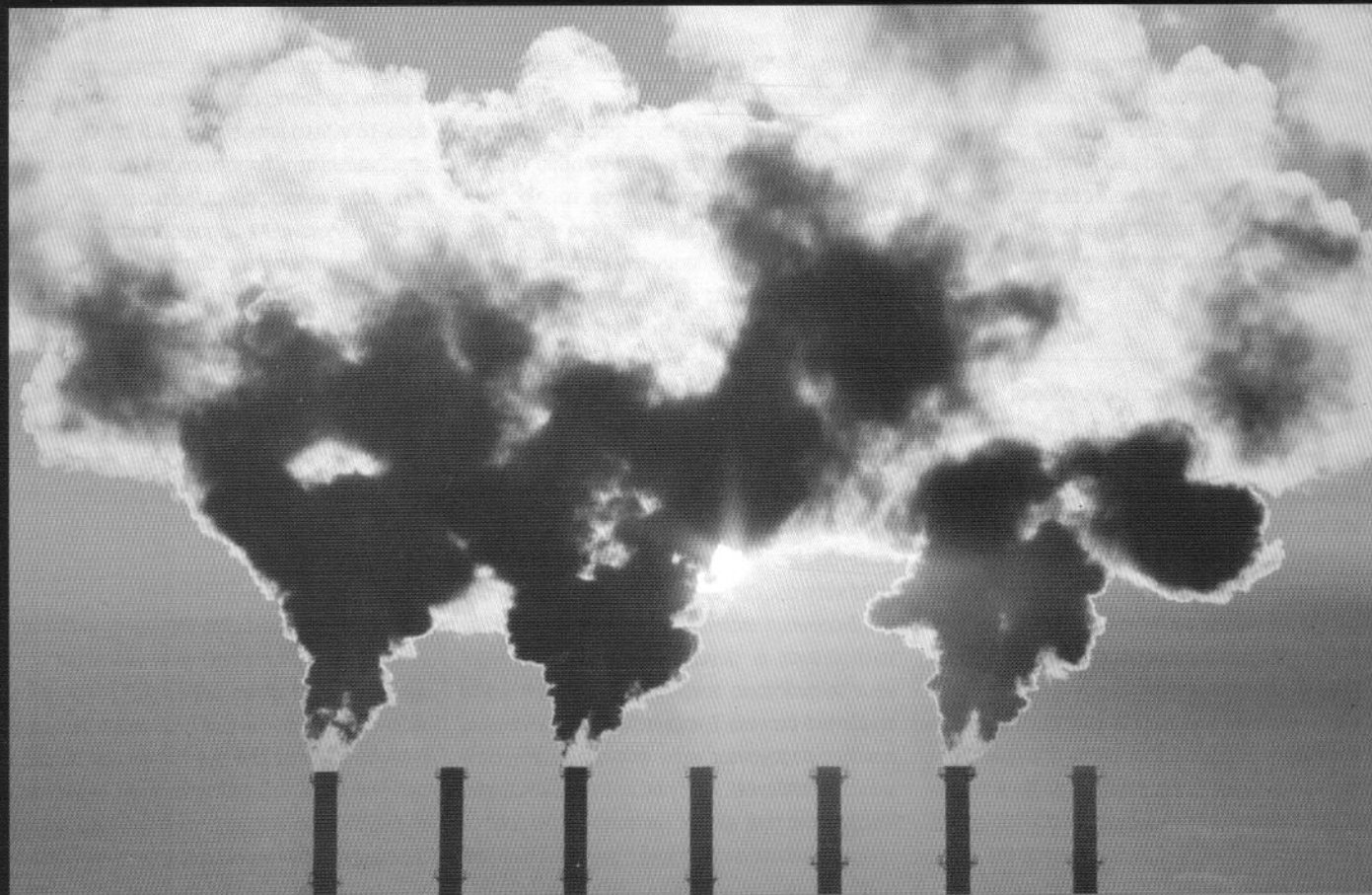
τώρα θα σταθούμε σε έναν δεύτερο, εξίσου σημαντικό ρόλο του φωτός στη φωτογραφία.

Η ιδανική έκθεση μεταφράζεται σε ιδανικές συνθήκες φωτισμού. Το φως όμως, φυσικό ή τεχνητό, έχει τη δύναμη να απογειώσει ή να καταστρέψει μία λήψη. Ο χρόνος που χρειάζεται κάθε ξεχωριστή λήψη και η ποιότητα του φωτός είναι οι δύο παράγοντες που καθορίζουν τη φωτογραφία. Θα έχετε παρατηρήσει πως σχεδόν όλες οι ρυθμίσεις που πραγματοποιούνται σε μία ψηφιακή μηχανή έχουν σαν αίτιο τον παράγοντα φως. Στο παρελθόν, έχουμε κάνει εκτενείς αναφορές σχετικά με τις ρυθμίσεις αυτές. Σε αυτό το τεύχος θα μιλήσουμε αποκλειστικά για την αρχή των ρυθμίσεων αυτών, εξετάζοντας το αίτιο και στη συνέχεια το αποτέλεσμα που θα έχει.

» Συνειδητοποιώντας το φως

Για να χαρακτηριστεί κάποιος φωτογράφος, ερασιτέχνης ή επαγγελματίας δεν έχει σημασία, πρέπει να είναι σε θέση να ξεχωρίζει την ποιότητα του φωτός. Δεν έχει σημασία αν γνωρίζετε άπταιστα τις ρυθμίσεις και τις δυνατότητες μιας μηχανής, αν δεν μπορείτε να κατανοήσετε την αιτία για τις ρυθμίσεις αυτές. Τι σημασία έχει, λοιπόν, αν παίζετε στα δάχτυλα τις ρυθμίσεις του ISO και μπορείτε να βρείτε με κλειστά μάτια τις επιλογές του white balance, αν δεν μπορείτε να ξεχωρίσετε σε πραγματικό χρόνο πού και πότε πρέπει να χρησιμοποιηθούν.

Τα σημεία που πρέπει να ξεχωρίζει ένας φωτο-

γράφος στο φως είναι επιγραμματικά τα εξής: η ποιότητά του, το χρώμα του, η ένταση και η φορά που ακολουθεί. Οι παράγοντες αυτοί μπορούν να δομαστούν σ' ένα βαθμό μέσα από τη μηχανή σας κατά τη διάρκεια μίας λήψης. Ας εξετάσουμε όμως λίγο πιο διεξοδικά τους τέσσερις αυτούς παράγοντες που χαρακτηρίζουν το φως.

» Η ποιότητα

Ενας εύκολος τρόπος να αναγνωρίσει κάποιος την ποιότητα του φωτός είναι οι σκιές που δημιουργεί. Το "σκληρό" φως που ήμε δημιουργεί σκούρα μελάνωματα, συμπαγείς σκιές και έντονες αντιθέσεις. Το είδος αυτού του φωτισμού το συναντάμε σχεδόν πάντα στη χώρα μας τις καθοικαιρινές ηλιόθουσες ημέρες. Ο "μαλακός" φωτισμός μειώνει τις αντιθέσεις, το κοντράστ δηλαδή, μεταξύ των υποφωτισμένων και των φωτισμένων σημείων, και παράγει ήπιες σκιές με έμφαση στις ηελοτομέρειες. Το φως αυτό θα το συναντήσετε τα πρωινά ή νωρίς το απόγευμα, στις συννεφιασμένες ημέρες ή όταν υπάρχει λίγη ομίχλη ψηλά στην ατμόσφαιρα. Ο μαλακός επομένως φωτισμός είναι ιδανικός για πορτρέτα, για

close ups, αλλή και για επιβλητικά, γεμάτα χρώμα φθινοπωρινά τοπία.

Τι κάνετε όμως όταν ο φωτισμός δεν σας επαρκεί; Όταν χρησιμοποιείτε φυσικό φωτισμό, μπορείτε να βελτιώσετε την ποιότητά του, χρησιμοποιώντας διαχυτές, ανακλαστήρες ή κι ένα φθλας. Οι τεχνικές αυτές θα βοηθήσουν την κατάσταση, αλλή στην τελική μπορείτε να περιμένετε λίγο μέχρις ότου να έχετε το σωστό φως, για να δημιουργήσετε παραδείγματος χάρη ένα τοπίο.

» Το χρώμα

Το χρώμα του φωτός παίζει το συναισθηματικό ρόλο στις φωτογραφίες. Κατά κανόνα, οι "ζεστές" φωτογραφίες, αυτές δηλαδή που έχουν δημιουργηθεί κάτω από ζεστούς τόνους φωτός, προκαλούν μία ιδιόρρυθμη αισθητική εντύπωση. Στην αντίθετη περίπτωση, οι "παγωμένες" φωτογραφίες παράγουν το αντίστοιχο συναίσθημα, με πιο έντονο το επιβλητικό στοιχείο. Ο χρωματικός τόνος είναι ο πιο εύκολος παράγοντας στην ψηφιακή φωτογραφία για να μεταηλαχθεί. Αυτό που πρέπει να κάνετε για να αηηλάξετε τους τόνους της φωτογραφίας σας είναι να ρυθμίσετε απηά το white balance. Επιηηέον,

μπορείτε να χρησιμοποιήσετε επιχρωματικά φίλτρα ή φίλτρα πόλωσης, που θα εντείνουν το τέχνασμα αυτό. Τα φίλτρα μπορεί να είναι ή εξωτερικά, προσαρμοσμένα στην προέκταση του φακού, ή εσωτερικά, μέσω κάποιος ρύθμισης της μηχανής από το μενού επιηηογών. Αν χρησιμοποιήσετε για παράδειγμα ένα μηηε φίλτρο, θα παγώσετε τους τόνους μιας σκηνής ή αντίθετα αν χρησιμοποιήσετε ένα κερχημαπαρί φίλτρο (στην ουσία κίτρινο) θα τους ζεστάνατε. Τέηος, αν δεν έχετε τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσετε κάποιο αντίστοιχο φίλτρο, μπορείτε να δημιουργήσετε τις φωτογραφίες ως έχουν και στη συνέχεια να τις επιχρωματίσετε, κάνοντας χρήση κάποιος προγράμματος επεξεργασίας εικόνας.

» Η ένταση

Η ένταση του φωτός δεν έχει άμεση σχέση με τα συνασθήματα που μπορεί να προκαηεί μία φωτογραφία, όπως το χρώμα, αλλή παίζει τον πιο βασικό ρόλο κατά τη διάρκεια μιας λήψης. Οι ρυθμίσεις της έκθεσης κρίνονται από την ένταση που θα έχει το φως όταν πραγματοποιείται μία λήψη. Επομένως, όσο περισσότερο φως υπάρχει εκεί όπου βρίσκεστε, τόσο μικρότερο διάφραγμα πρέπει να χρησιμοποιεί-

τε. Εκτός αυτού, η διάρκεια της έκθεσης πρέπει να είναι και πιο σύντομη, διότι υπάρχει κίνδυνος υπερέκθεσης. Επιπλέον, και το ISO θα πρέπει να είναι πιο χαμηλό, για να έχετε την καλύτερη δυνατή ποιότητα στη φωτογραφία. Αήθωστε, αν ο φωτισμός είναι ικανοποιητικός, δεν υπάρχει λόγος να δοκιμάζετε μεγαλύτερες τιμές ISO από 100. Σε γενικές γραμμές, όσο πιο φωτεινή είναι μια σκηνή τόσο μεγαλύτερος είναι και ο κίνδυνος να "καεί" η φωτογραφία όταν χρησιμοποιείτε ψηφιακές μηχανές. Μην ξεχνάτε πως τα αντικείμενα που απεικονίζονται στην οθόνη της μηχανής σας μπορεί να είναι πιο φωτεινά στην πραγματικότητα. Για το λόγο αυτό, καλό θα είναι να θέσετε σε λειτουργία το ιστόγραμμα που προσφέρει η μηχανή σας και να δείτε στα σίγουρα αν τα αντικείμενα είναι όπως δείχνουν.

» Η κατεύθυνση

Το φως μπορεί να φωτίσει το θέμα μας από τρεις βασικές κατευθύνσεις, από εμπρός, από πίσω ή από τα πλάγια. Η καθεμιά από αυτές προσφέρει ξεχωριστή αισθητική στις φωτογραφίες. Ο φωτισμός από πίσω, για παράδειγμα, μπορεί να δημιουργήσει ένα φωτοστέφανο γύρω από το κεφάλι σε κάποιο πορτρέτο που δημιουργείτε. Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται για να αυξήσει τα στοιχεία της διάθεσης, της δραματικότητας και γενικότερα το ενδιαφέρον σε μία φωτογραφία. Αυτό που πρέπει να προσέξετε όμως, αν προσπαθήσετε να χρησιμοποιήσετε έναν αντίστοιχο φωτισμό, είναι να μην "κοιτάει" κατευθείαν ο φακός προς το φως. Όταν ο φακός κοιτάει προς την πηγή του φωτός ή η φωτογραφία θα υπερεκτεθεί ή θα δημιουργηθούν έντονες λάμψεις. Αν φωτογραφίζετε για παράδειγμα ένα τοπίο, έχοντας τον ήλιο από επάνω σας και λίγο προς τα εμπρός, τότε για να έχετε ένα καλύτερο αποτέλεσμα καλό θα είναι να χρησιμοποιήσετε ένα lens hood, μία προέκταση δηλαδή του φακού, που μειώνει σε ένα βαθμό τη λάμψη αυτή. Αν δεν υπάρχει η δυνατότητα αυτή, τότε πάρτε ένα κομμάτι από χαρτόνι, γίνεται το ίδιο και με το χέρι σας, και καλύψτε από πάνω το φακό σας. Προσοχή, όμως, μην τυχόν και μπει αυτό στο κάδρο.

Ο πηλαίνος φωτισμός είναι ιδανικός για να δίνει υφή στα τοπία. Ο φωτισμός αυτός βελτιώνει τα σχήματα, κάνει πιο αντιληπτή τη δομή και αυξάνει το βάθος. Ο εμπρόσθιος φωτισμός χρησιμοποιείται στα close-ups, στα πορτρέτα και γενικότερα στις μη καλλιτεχνικές φωτογραφίες εμψύχων. Μπορεί ο φωτισμός αυτός να μη δημιουργεί τη δυναμική του αντίστροφου φωτισμού, αλλά σίγουρα δεν σας περιορίζει μόνο σε αυτό.

